

The Role Model of Hazrat Zahra (peace be upon her) in the Modern Lifestyle of Women from the Perspective of Ayatollah Javadi Amoli

Khadijeh Nazari  / Level Three, Qur'anic Exegesis and Sciences, Higher Institute of Fatima Ma'suma (peace be upon her), Bandar Abbas

Received: 2024/12/01 - **Accepted:** 2024/12/21

khadijeh31365@gmail.com

Abstract

The role model of Hazrat Zahra (peace be upon her) as a moral and spiritual exemplar holds great significance in the modern lifestyle of women. Unfortunately, some Muslim women, due to the negative influences of Western culture, face challenges in their personal, familial, and social lives. Therefore, the present research seeks to answer the question: What is the role model of Hazrat Zahra (peace be upon her) in the modern lifestyle of women from the perspective of Ayatollah Javadi Amoli? This research examines the role model of Hazrat Zahra (peace be upon her) in the elevation of women from the perspective of Ayatollah Javadi Amoli and aims to investigate the impact of her personality on the lives of contemporary women. The research method employed is descriptive-analytical and is based on library resources. The research findings indicate that by introducing Hazrat Zahra (peace be upon her) as a perfect exemplar, women have been able to stabilize the family nucleus. Her moral characteristics, such as benevolence, praying for others, devotion to the Qur'an, and leniency towards her husband, have had a positive and constructive influence on the individual and social lives of women. The results show that women, by emulating the life of Hazrat Zahra (peace be upon her), have improved their quality of life and achieved worldly and otherworldly felicity.

Keywords: Exemplar, Hazrat Zahra (peace be upon her), Ayatollah Javadi Amoli, lifestyle, women.

نوع مقاله: ترویجی

نقش الگویی حضرت زهرا علیها السلام در سبک زندگی نوین زنان از دیدگاه آیت الله جوادی آملی

khadijeh31365@gmail.com

خدیجه نظری  / سطح سه تفسیر و علوم قرآنی، مؤسسه عالی فاطمه معصومه علیها السلام بندرعباس

پذیرش: ۱۴۰۳/۱۰/۰۱

دریافت: ۱۴۰۳/۰۹/۱۱

چکیده

نقش الگویی حضرت زهرا علیها السلام در سبک زندگی نوین زنان به عنوان الگوی اخلاقی و معنوی دارای اهمیت زیادی است. متأسفانه برخی از زنان مسلمان به دلیل تأثیرات منفی فرهنگ غرب با چالش‌هایی در زمینه فردی، خانوادگی و اجتماعی روبه‌رو هستند. از این رو تحقیق حاضر به دنبال پاسخ به این سؤال است که نقش الگویی حضرت زهرا علیها السلام در سبک زندگی نوین زنان از دیدگاه آیت الله جوادی آملی چیست؟ این پژوهش به بررسی نقش الگویی حضرت زهرا علیها السلام در تعالی زنان از دیدگاه آیت الله جوادی آملی پرداخته و هدف آن بررسی تأثیر شخصیت ایشان بر زندگی زنان امروز می‌باشد. روش تحقیق به کاررفته توصیفی - تحلیلی و مبتنی بر منابع کتابخانه‌ای است. یافته‌های تحقیق نشان دادند که با معرفی حضرت زهرا علیها السلام به عنوان الگوی کامل، زنان توانسته‌اند کانون خانواده را پایدار سازند. ویژگی‌های اخلاقی ایشان، مانند خیرخواهی، دعا برای دیگران، انس با قرآن و عدم سخت‌گیری به همسر، تأثیر مطلوب و سازنده‌ای بر زندگی فردی و اجتماعی زنان گذاشته است. نتایج نشان دادند که زنان با الگوبرداری از زندگی حضرت زهرا علیها السلام کیفیت زندگی خود را بهبود بخشیده و به سعادت دنیوی و اخروی دست یافتند.

کلیدواژه‌ها: الگو، حضرت زهرا علیها السلام، آیت الله جوادی آملی، سبک زندگی، زنان.

مقدمه

سبک زندگی از ترکیب دو واژه سبک و زندگی با دو بار معنایی متفاوت تشکیل شده است. معنای لغوی واژه زندگی روشن است، اما در تعریف واژه سبک در لغت‌نامه‌های فارسی و غیر آن معانی گوناگون درج شده است که اگرچه ریشه در کاربرد آن در علوم مختلف دارد. در لغت هم به معنای روش خاص ادراک و بیان افکار به وسیله ترکیب کلمات و انتخاب الفاظ و طرز تعبیر است (دهخدا، ۱۳۹۰، ج ۲، ص ۱۶۴۳). سپس به معنای روش، رفتار، طریقه زندگی نیز به کار رفته است (نفیسی، ۱۳۹۰، ج ۳، ص ۱۸۳۴) و در اصطلاح، سبک زندگی اسلامی مجموعه‌ای از رفتارهای سازمان‌یافته که متأثر از باورها، ارزش‌ها و نگرش‌های پذیرفته‌شده و همچنین متناسب با امیال و خواسته‌های فردی و وضعیت محیطی وجهه غالب رفتاری یک فرد یا گروهی از افراد شده‌اند و فرهنگ جامعه بر اساس آن ارزیابی می‌شود. اصلاح سبک زندگی در خانواده نخستین گام برای تحقق سبک زندگی اسلامی در جامعه به‌شمار می‌رود. فرهنگ‌پذیری و جامعه‌پذیری افراد جامعه از خانواده شروع می‌شود. خانواده می‌تواند بسیاری از ارزش‌های مطلوب اقتصادی را به افراد جامعه منتقل کند؛ زیرا در تربیت نیروی انسانی کارآمد نقش به‌سزایی دارد (صنعی، ۱۳۹۸، ص ۴). «الگو» نیز در لغت به معنای سرمشق، مثال و نمونه است (دهخدا، ۱۳۹۰، ج ۱، ص ۲۲۱) و در اصطلاح و در تحقیق حاضر به معنای اسوه بودن حضرت زهرا[ؑ] در سبک زندگی نوین زنان است.

در قرآن کریم، پیامبر اکرم[ؐ] به عنوان اسوه‌ای برای جهانیان معرفی گردیده است. از سوی دیگر، با توجه به روایات موجود که حضرت زهرا[ؑ] را پاره تن رسول خدا^ﷺ شناخته‌اند، بی‌تردید ایشان ادامه‌دهنده راه پدر بزرگوار خویش هستند و به عنوان یک الگو و اسوه برای زنان عصر حاضر مطرح می‌شوند. زنان امروز می‌توانند با الگوبرداری از سیره و رفتار حضرت زهرا[ؑ] در حوزه‌های فردی، خانوادگی و اجتماعی، به وجوهی چون رشد و تعالی اخلاق فردی، تحکیم و استحکام خانواده، و تربیت فرزندان صالح دست یابند.

باین حال، در دنیای معاصر، گسترده‌ی تبلیغات در فضای مجازی و رسانه‌های غربی، به‌ویژه تلاشی که برای ارائه الگوهای ناکارآمد و ناهنجار توسط رسانه‌های غربی صورت می‌گیرد، تأثیرات منفی بر سبک زندگی زنان مسلمان داشته است. این عوامل باعث گردیده که زنان به تبعیت از الگوهای غربی دچار تزلزل در هویت و شخصیت

خود شوند، که این موضوع نه تنها به چالش کشیدن ارزش‌های دینی و فرهنگی آنها منجر شده، بلکه فاصله‌گذاری از الگوی مطلوب قرآنی را نیز به دنبال داشته است. از این رو تحقیق حاضر درصدد پاسخ‌گویی به این سؤال می‌باشد که نقش الگویی حضرت زهرا[ؑ] در سبک زندگی نوین زنان از دیدگاه آیت‌الله جوادی آملی مبتنی به آیات و روایات چیست؟ اهمیت این مسئله با توجه به سیره و آموزه‌های حضرت زهرا[ؑ] دوچندان می‌شود؛ زیرا پیامبر اکرم[ؐ] درباره ایشان بیان کرده‌اند که حضرت زهرا[ؑ] از ایشان است و این خود دلیل محکمی بر الگو بودن ایشان برای زنان در تمامی اعصار است. عدم توجه به این موضوع می‌تواند پیامدهای منفی به همراه داشته باشد و موجب غلبه الگوهای ناپسند غربی در فضای مجازی شود. عدم شناخت نمونه‌های بارز و مطلوب قرآنی، زنان عصر حاضر را در نهایت به سوی الگوهای غربی گرایش می‌دهد و این خود به تزلزل شخصیتی و دور شدن از تقدس و هویت زن انقلابی و مطلوب قرآنی منتهی خواهد شد. از این رو ضرورت دارد تا سیره اخلاقی و تربیتی حضرت زهرا[ؑ] مورد بررسی قرار گیرد و ایشان به عنوان الگویی کامل به زنان عصر حاضر معرفی گردد.

در این راستا، آثار پژوهشی متعددی در زمینه الگوسازی از حضرت زهرا[ؑ] وجود دارد. به عنوان مثال، پژوهش‌هایی چون «اسوه بودن حضرت فاطمه زهرا[ؑ]» (حسینی و جلالی) به رشته تحریر درآمده و در آن به بررسی ابعاد مختلف زندگی ایشان پرداخته شده است. همچنین مقاله «حضرت فاطمه زهرا[ؑ] الگوی بصیرت در ولایت‌مداری» (رستمی و شادکام، ۱۳۹۰)، رفتارشناسی حضرت زهرا[ؑ] را در موقعیت‌های اجتماعی و دینی تحلیل کرده است.

وجه تمایز تحقیق حاضر در آن است که به‌طور خاص به نقش الگویی حضرت زهرا[ؑ] در سبک زندگی نوین زنان از دیدگاه آیت‌الله جوادی آملی مبتنی بر آیات و روایات پرداخته می‌شود. این تحقیق به دنبال بررسی دقیق‌تر ابعاد فردی، خانوادگی و اجتماعی سیره حضرت زهرا[ؑ] به عنوان الگوی کارآمد برای زنان معاصر با تأکید بر آموزه‌های آیت‌الله جوادی آملی می‌باشد.

این تحقیق از لحاظ هدف، کاربردی است؛ چراکه محقق در پی معرفی و ارائه یک الگوی جامع است که زنان بتوانند با قرار دادن شخصیت حضرت زهرا[ؑ] به عنوان الگو، به ارتقاء اخلاقی و انسانی و

به‌عنوان الگویی بی‌نظیر برای زنان جهان اسلام است. آیت‌الله جوادی آملی درباره مصادیق عبادت خالصانه می‌فرماید: «عبادت انسان به اقداماتی نظیر نماز خواندن، قرائت قرآن، دعا و روزه محدود نمی‌شود، بلکه تمامی جنبه‌های زندگی او می‌تواند رنگ و بوی عبادت به خود بگیرد. به عبارتی، کارهایی همچون خوردن، آشامیدن، خوابیدن، کسب روزی، سخن گفتن و شنیدن، اگر با نیت‌هایی چون تقویت دین خدا، خدمت به بندگان او، و کمک به نظام اسلامی انجام شوند، به‌طور طبیعی در زمره عبادت قرار خواهند گرفت» (جوادی آملی، ۱۳۸۸ الف، ج ۲، ص ۱۶۸).

در این راستا، در سخنان صدیقه طاهره آمده است: «مَنْ أَصْعَدَ إِلَى اللَّهِ خَالِصَ عِبَادَتِهِ أَهْبَطَ اللَّهُ إِلَيْهِ أَفْضَلَ مَصْلَحَتِهِ» (مجلسی، ۱۴۰۳ ق، ج ۶۸ ص ۱۸۴)؛ یعنی هر کس تلاشی خالصانه در زمینه عبادت و طاعت خداوند داشته باشد، خداوند نیز بهترین مصلحت و خیر را برای او نازل خواهد کرد.

با توجه به آنچه گذشت، روشن می‌شود که عنوان «عبادت» در این حدیث، تنها به‌معنای نماز و روزه و امثال آن نیست، بلکه شامل همه کارهای آدمی می‌شود (جوادی آملی، ۱۳۸۸ الف، ج ۲، ص ۱۶۸). حضرت زهرا^{علیها السلام} به‌عنوان یک الگوی برجسته در عبادت خالصانه و سبک زندگی زنان معرفی می‌شود که فراتر از اعمال ظاهری چون نماز و روزه را دربر می‌گیرد. تحلیل آیت‌الله جوادی آملی بر این نکته تأکید می‌کند که عبادت می‌تواند شامل تمامی جنبه‌های زندگی روزمره باشد؛ به شرط آنکه انگیزه‌هایی چون تقویت ایمان و خدمت به جامعه در آن وجود داشته باشد. این رویکرد به زنان کمک می‌کند تا روح عبودیت را در تمام فعالیت‌های خود جاری کنند و توازن بین زندگی دینی و دنیوی را حفظ نمایند. این امر نه‌تنها به تقویت روح ایمان آنها کمک می‌کند، بلکه آنها را توانمند می‌سازد که در جامعه نقشی مؤثر و سازنده ایفا کنند و با تکیه بر باورهای دینی، به توسعه فرهنگی و اجتماعی خود و دیگران یاری رسانند. همچنین، بیان می‌شود که خداوند در پاسخ به عبادت خالص، بهترین مصلحت‌ها را نازل می‌کند. این تحلیل، ضرورت تجدیدنظر در نگرش به سبک زندگی دینی و اهمیت آن را در تمامی ابعاد زندگی نمایان می‌کند.

۱-۲. انس با قرآن

حضرت زهرا^{علیها السلام} در توسل و تمسک به قرآن و انس به آن و نیز تجلی قرآن در عملکرد آن حضرت به‌عنوان اسوه و الگوی زنان عصر حاضر

دستیابی به ویژگی‌های زن مطلوب و تراز انقلابی و سبک زندگی فاطمی در عصر حاضر ناآشنا شوند. گردآوری داده‌ها با ابزار کتابخانه‌ای و فیش‌برداری انجام شده و تحلیل داده‌ها و پردازش اطلاعات نیز به روش توصیفی - تحلیلی انجام گرفته است. تحقیق حاضر در ساختاری منسجم به بررسی نقش الگویی حضرت زهرا^{علیها السلام} در سه بُعد از ابعاد سبک زندگی نوین فردی، خانوادگی و اجتماعی زنان از دیدگاه آیت‌الله جوادی آملی، مبتنی بر آیات و روایات خواهد پرداخت.

۱. نقش الگویی حضرت زهرا^{علیها السلام} در سبک زندگی فردی

حضرت زهرا^{علیها السلام} در سبک زندگی نوین زنان نقش بسیار مهمی دارند. ایشان به‌عنوان الگوی نمونه در تمام ابعاد اخلاقی، ایمانی، تربیتی، معنوی، سیاسی، فرهنگی و... زنان مورد توجه و نقش‌آفرین هستند و به‌عنوان الگوی پیشرفته در زندگی نوین زنان عصر حاضر شناخته می‌شوند. از بارزترین خصوصیات سبک زندگی فردی حضرت زهرا^{علیها السلام} می‌توان به عبادت، انس و توجه به قرآن، پرهیز از نامحرم و... اشاره کرد که این خصوصیات بارز، از ویژگی‌های یک الگوی کامل در سبک زندگی نوین زنان محسوب می‌شود که زنان عصر حاضر می‌توانند در سبک زندگی فردی خود به آن توجه داشته و از آن الگوگیری داشته باشند. در ادامه به تبیین و تحلیل نقش الگویی حضرت زهرا^{علیها السلام} در سبک زندگی فردی نوین زنان پرداخته می‌شود:

۱-۱. عبادت خالصانه

نقش الگویی حضرت زهرا^{علیها السلام} در عبادت خالصانه و محراب نماز، دارای اهمیت زیادی در سبک زندگی فردی زنان است. حضرت زهرا^{علیها السلام} به‌عنوان الگوی کامل و نمونه برای همه زنان و مردان عالم، در ابعاد مختلف زندگی از جمله بُعد عبادی نقش مهمی دارند و مظهر کمال انسانی و عبودیت و بندگی می‌باشد. چنان‌که پیامبر اکرم^{صلی الله علیه و آله} به حالات ایشان در محراب نماز اشاره می‌فرماید: «وَكَاَنَتْ فَاطِمَةُ تُنْهَجُ فِي الصَّلَاةِ مِنْ خَيْفَةِ اللَّهِ تَعَالَى» (مجلسی، ۱۴۰۳ ق، ج ۸۱ ص ۲۵۸)؛ فاطمه در نماز، از ترس خداوند متعال، نفس نفس می‌زد» (مجلسی، ۱۴۰۳ ق، ج ۸۱ ص ۲۵۸).

حضرت زهرا^{علیها السلام} الگوی کاملی در سبک زندگی نوین فردی زنان است؛ ایشان به‌عنوان الگوی برتر زنان عصر حاضر، از تقوا، اخلاص، ایمان و بندگی و عبودیت حق برخوردار بوده و در عبادت با اخلاص،

اجتماعی خود را با استقلال در این فنون و استغنای از نامحرمان تأمین کند» (جوادی آملی، ۱۳۸۲، ج ۲، ص ۱۴۹).

زنان عصر حاضر با پرهیز از نامحرم و با الگو قرار دادن سیره رفتاری و اخلاقی حضرت زهرا[ؑ] در زندگی فردی، می‌توانند به سعادت دنیوی و اخروی نائل گردند و به مرتبه بهترین زنان از دیدگاه حضرت زهرا[ؑ] که در ادامه به روایتی از پیامبر[ؐ] در این زمینه اشاره می‌شود، دست یابند.

تفکر اسلامی، در آموزه‌های اهل بیت[ؑ] بر اهمیت نقش و جایگاه زنان تأکید دارد. زندگی و اندیشه‌های قرآنی حضرت زهرا[ؑ] به‌عنوان الگویی کامل و برتر از زنان مسلمان شناخته می‌شود. پیامبر اکرم[ؐ] در مسجد و در جمع مسلمانان به گفت‌وگو در مورد سیره مناسب برای زنان بودند و نظر آنان را در این زمینه جویا می‌شوند. در این میان، سلمان فارسی به منزل حضرت زهرا[ؑ] رفته و راهنمایی می‌خواهد. پاسخ ایشان که فرمودند: «خَيْرُ لِلنِّسَاءِ أَنْ لَا يَرَيْنَ الرَّجَالَ وَلَا يَرَاهُنَّ الرَّجَالُ» (حر عاملی، ۱۴۰۹ق، ج ۲۰، ص ۲۳۲)؛ بهترین حالت برای زنان این است که مردان نامحرم را نبینند و مردان نامحرم نیز ایشان را نبینند. این مطلب نشان‌دهنده اهمیت حجاب و حفظ کرامت زنان است. این پاسخ همچنین مرزهای تعاملات اجتماعی را تعریف و به هویت زنان توجه می‌کند. سلمان به مسجد بازگشت و پاسخ را طرح نمود. پیامبر[ؐ] دانستند که این پاسخ از خود سلمان نیست؛ از این رو پرسیدند: «این جواب را از که آموختی؟ سلمان عرضه داشت: سؤال شما را از دخترتان زهرا پرسیدم و چنین پاسخ شنیدم. پیامبر در این هنگام فرمود: «إِنَّمَا فَاطِمَةُ بَصْعَةٌ مِنِّي» (مجلسی، ۱۴۰۳ق، ج ۳۷، ص ۶۹)؛ به‌راستی که فاطمه پاره‌ای از وجود من است.

بنابراین، پرهیز از نامحرم در سیره حضرت زهرا[ؑ] به‌عنوان الگویی مؤثر برای زنان عصر حاضر، اهمیت ویژه‌ای دارد. این رویکرد نه‌تنها به حفظ حریم خصوصی و جلوگیری از اختلاط غیرضروری کمک می‌کند، بلکه زنان را به سمت توانمندسازی و استقلال در تأمین نیازهای فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی سوق می‌دهد. با اتکا به اصول علمی و اخلاقی برگرفته از این سیره، زنان می‌توانند بدون وابستگی به مردان نامحرم، به پیشرفت‌های علمی و عملی نائل شوند و به سعادت دنیوی و اخروی دست یابند. در حقیقت، پابندی به این آموزه‌ها می‌تواند زمینه‌ساز ایجاد جامعه‌ای متعادل و متعهد به ارزش‌های اخلاقی و انسانی گردد.

محسوب می‌شوند. زنان جامعه مدرن می‌توانند با الگوبرداری از حضرت زهرا[ؑ] با قرآن انس بگیرند و دستورات آن را در زندگی خود به کار ببندند. حضرت زهرا[ؑ] می‌فرمایند: «أَنْتِ تُؤَفِّكُونَ، وَ هَذَا كِتَابُ اللَّهِ يَنْ أَظْهَرُكُمْ، زَوَاجِرُهُ يَبِينُهُ، وَ شَوَاهِدُهُ لَائِحَةٌ، وَ أَوَامِرُهُ وَاضِحَةٌ» (مجلسی، ۱۴۰۳ق، ج ۴۳، ص ۷۱۰)؛ به کجا می‌روید؟ درحالی‌که کتاب الهی در مقابل شماست، و اوامر و احکام آن درخشان و نمایان است، و دستوراتش چشم را خیره ساخته و اندازهای آن بسیار ملامت‌گر و فرامین آن بسیار واضح و آشکار است.

حضرت زهرا[ؑ] به‌قدری با قرآن انس داشتند که در انجام کارهای روزمره خود نیز از آیات قرآن بهره می‌بردند. حضرت در حین دستاوردن این جمله قرآن را قرائت می‌کرد: «وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ وَأَبْقَى» (جوادی آملی، ۱۳۸۹، ص ۳۷۷)؛ یعنی جهان ابد بهتر از جهان گذراست.

انس با قرآن و الگوبرداری از حضرت زهرا[ؑ] به زنان مدرن کمک می‌کند تا سبک زندگی معنوی و اخلاقی خود را شکل دهند. حضرت زهرا[ؑ] با نشان دادن چگونگی بهره‌گیری از قرآن در فعالیت‌های روزمره، الگوی عملی را ارائه می‌فرمایند و با تأکید بر اهمیت آخرت، این الگو به زنان یادآوری می‌کند که زندگی مادی موقتی است و نیاز به توجه به ارزش‌های معنوی وجود دارد. این رویکرد نه‌تنها به آرامش روحی و معنوی کمک می‌کند، بلکه به تعیین اولویت‌های زندگی و بهبود روابط اجتماعی کمک می‌نماید. درنتیجه، انطباق آموزه‌های قرآن با زندگی روزمره می‌تواند به ارتقاء رضایت و کامیابی زنان در جامعه مدرن منجر شود.

۱-۳. پرهیز از نامحرم

حضرت زهرا[ؑ] در پرهیز از نامحرم، الگوی بی‌نظیری برای سبک زندگی فردی زنان عصر حاضر محسوب می‌شود. «به‌منظور پرهیز از اختلاط نامحرم و جلوگیری از دخالت مردان در کار زنان، باید گروه متکاملی عهده‌دار رفع نیازهای متنوع هم‌صنف خود باشند تا هیچ زنی محکوم به انزوا نگردد و از پیشرفت علمی و عملی محروم نشود یا برای استیفای حق خود ناچار به اختلاط نباشد. اگر از حضرت فاطمه نقل شد، کمال زن و سعادت آن در این است که نامحرمی را نبیند و نامحرمی او را نبیند، چنین موقعیت مناسب، وقتی به دست می‌آید که صنف زن تمام نیازهای فرهنگی، سیاسی و

۲. نقش الگویی حضرت زهرا^{علیها السلام} در سبک زندگی نوین خانوادگی

حضرت زهرا^{علیها السلام} به عنوان یک الگوی بی نظیر در زندگی خانوادگی و اجتماعی زنان عصر معاصر، نقش تعیین کننده ای ایفا می کند. ایشان با تأکید بر اصولی چون پرهیز از نامحرم و توجه عمیق به قرآن و عبادت خالصانه، به ارتقای کیفیت زندگی و تربیت فرزندان نیکو می پردازند. سیره و رفتار آن حضرت نه تنها به عنوان یک راهنمای عملی، بلکه به عنوان یک منبع الهام برای زنان امروز تلقی می شود که یادآور اهمیت پیروی از اصول اخلاقی و دینی در زندگی روزمره است. در ادامه، به تحلیل و بررسی عمیق این ویژگی های برجسته خواهیم پرداخت و تأثیر آنها را بر زندگی و سبک نوین زندگی خانوادگی زنان معاصر به روشنی تبیین خواهیم کرد:

۲-۱. خیر خواهی و دعا در حق دیگران

نقش الگویی حضرت زهرا^{علیها السلام} در خیرخواهی و دعا در حق دیگران بسیار حائز اهمیت است. حضرت زهرا^{علیها السلام} الگویی کامل در خیرخواهی برای دیگران هستند، چنان که در لحظات آخر زندگی خود در حق دیگران چنین دعا می فرمودند: «كَانَتْ فَاطِمَةُ إِذَا دَعَتْ تَدْعُو لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَلَا تَدْعُو لِنَفْسِهَا فَقِيلَ لَهَا فَقَالَ الْجَارُ ثُمَّ الدَّارُ» (مجلسی، ۱۴۰۳ق، ج ۹۰، ص ۳۸۸)؛ هنگامی که فاطمه^{علیها السلام} دعا می کرد، برای مردان و زنان مؤمن دعا می کرد و برای خودش دعا نمی کرد. از حضرت در این باره پرسیدند که فرمود: نخست همسایه، و آنکه اهل خانه.

زنان عصر حاضر نیز در زندگی فردی خود می توانند با تأسی از حضرت زهرا^{علیها السلام} خیرخواهی و دعای خیر برای دیگران را بر خود مقدم بدانند؛ زیرا خیرخواهی و دعا در حق دیگران اثر بسیار مطلوب معنوی برای دعاکننده نیز دارد. چنان که آیت الله جوادی آملی در این باره می فرماید: «سود دعا برای دیگران آن است که فرشتگان از خداوند برای داعی چند برابر آن را می طلبند و چون آنان بدون اذن خدا سخن نمی گویند و هر چه را بخواهند مطلوب، بلکه مأمور به الهی است، به یقین دعایشان مستجاب است» (جوادی آملی، ۱۳۸۸ب، ص ۳۳۹).

از امام مجتبی^{علیه السلام} نقل شده است: «در شب جمعه، مادرم را در محراب عبادت مشاهده کردم. تا سپیده دم در حالت رکوع و سجود بود و همواره برای مؤمنان و مؤمنات به اسم دعا می کرد. زمانی که از او

پرسیدم چرا برای خود دعا نمی کنی، پاسخ داد: «در ابتدا باید برای همسایه دعا کرد، سپس برای خود» (حر عاملی، ۱۴۰۹ق، ج ۷، ص ۱۱۳). این بیان به وضوح نشان دهنده اهمیت توجه حضرت زهرا^{علیها السلام} به دعا برای دیگران و خیرخواهی در سطح خانواده و جامعه است.

دعا کردن برای دیگران، درواقع نشان دهنده خیرخواهی مادی یا معنوی و یا هر دو برای آنهاست. بر این اساس، فرد به میزان نیکخواهی برای دیگران می تواند در دعا برای آنها صدق داشته باشد. از این رو کسی که مایل است بداند در دعا نسبت به مسائل معنوی و اخروی تا چه اندازه ای صداقت دارد، باید بررسی کند که آیا به واقع در نیکخواهی مادی نسبت به دیگران آمادگی و توان لازم را داراست یا نه (محمدی ری شهری، ۱۳۸۹، ج ۲، ص ۶۸۰).

حضرت زهرا^{علیها السلام} به عنوان الگوی خیرخواهی و دعا، نقش اساسی در تقویت روابط انسانی و معنوی در خانواده دارد. اندیشه های آیت الله جوادی آملی بر اهمیت نهادینه کردن این ویژگی ها در سبک زندگی خانوادگی زنان تأکید دارد. با الگوگیری از سیره ایشان، زنان می توانند فضای حمایتی و همدلی در خانواده ایجاد کنند. این رویکرد به پایداری و آرامش در زندگی خانوادگی و اجتماعی کل جامعه کمک می کند.

۲-۲. به کار بردن القاب زیبا برای خطاب همسر

یکی از سیره اخلاقی و رفتاری حضرت زهرا^{علیها السلام} در سبک زندگی خانوادگی، به کار بردن القاب زیبا برای خطاب همسر است، که زنان عصر حاضر می توانند با تأسی از حضرت زهرا^{علیها السلام} و به کارگیری این شیوه رفتاری، بر تحکیم خانواده و تکریم همسر در خانواده بیفزایند. چنان که حضرت زهرا^{علیها السلام} حضرت علی^{علیه السلام} را این گونه خطاب می فرماید: «رُوحِي لِرُوحِكَ الْفِدَاءَ وَ نَفْسِي لِنَفْسِكَ الْوَقَاءَ» (بحرانی، ۱۴۱۳ق، ج ۳، ص ۳۶۹)؛ علی جان، روح من فدای روح تو و جان من سپر بلاهای جان تو.

نقش الگویی حضرت زهرا^{علیها السلام} در به کار بردن القاب زیبا برای خطاب همسر، تأثیر عمیقی بر سبک زندگی خانوادگی زنان معاصر دارد. استفاده از این القاب نه تنها موجب تحکیم روابط عاطفی و محبت آمیز بین زوجین می شود، بلکه احترام و تکریم همسر را نیز افزایش می دهد. درواقع، این شیوه بیان، نمادی از محبت و وابستگی عاطفی است که می تواند انگیزه های مطلوب را در زندگی زناشویی تقویت کند. به همین ترتیب، زنان امروزی با الهام از این سیره

اخلاقی می‌توانند جو خانواده را صمیمی‌تر کرده و به ایجاد محیطی حمایت‌گر و آرام کمک کنند که در نهایت به پایداری و کیفیت بهتر زندگی خانوادگی منجر می‌شود.

۲-۳. عدم سخت‌گیری به همسر

یکی از نقش‌های الگویی حضرت زهرا[ؑ] در زندگی نوین خانوادگی زنان، می‌تواند این باشد که به همسر سخت‌گیری ننماید و او را در سختی نیندازد و او را عهده‌دار تکلیفی ننماید که در انجام آن ناتوان است.

حضرت زهرا[ؑ] در ارتباطات خانوادگی خود، رفتار شایسته‌ای از خود نشان می‌دهند. زمانی که امیر المؤمنین علی[ؑ] از ایشان سؤال کردند که چرا در مورد مشکلات گرسنگی و کمبود مواد غذایی در خانه اطلاع نداده‌اند، ایشان در پاسخ فرمودند: «يَا أَبَا الْحَسَنِ إِنِّي لَأَسْتَحْيِي مِنْ إِلَهِي أَنْ أَكْلَفَ نَفْسَكَ مَا لَا تَقْدِرُ عَلَيْهِ» (مجلسی، ۱۴۰۳ق، ج ۴۳، ص ۵۹)؛ ای ابالحسن! من از خدای خود شرم می‌کنم که به تو تکلیفی کنم که قادر به انجام آن نیستی. این نشان‌دهنده احترام و مسئولیت‌پذیری ایشان در برابر همسر و خانواده است و الگوی خوبی برای روابط محبت‌آمیز در زندگی مشترک به‌شمار می‌رود.

البته سخت‌گیری مرد در امور اقتصادی نیز از مصادیق سخت‌گیری در خانواده نسبت به همسر و فرزندان است. مرد اگر بتواند خانواده‌اش را از نظر اقتصادی در رفاه قرار بدهد، ثواب بسیاری می‌برد (مظاهری، بی‌تا، ص ۱۴۸).

چنان‌که پیامبر^ﷺ در این باره فرمودند: «الْكَادُ لِعِيَالِهِ كَالْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ» (صدرالمتألهین، ۱۳۶۶، ج ۱، ص ۴۳۴)؛ کسی که برای رفاه خانواده‌اش کار کند، همچون مجاهد در راه خداوند است.

اما در شرایط فعلی و زندگی‌های نوین در عصر حاضر که مشکلات اقتصادی نیز از جمله مشکلات خانواده، می‌تواند به‌شمار رود، زن‌ها می‌توانند با الگوپذیری و تأسی از سبک زندگی فاطمه زهرا[ؑ] در امور اقتصادی، به همسر سخت‌گیری و شکوه ننمایند و با ساده‌زیستی و رضایت، در عملکرد خود به سبک زندگی فاطمی نزدیک گردد. آیت‌الله جوادی آملی در این باره می‌فرماید: «اشتیاق به ساده زیستن، ایثار مستمندان و محرومان فضیلت اخلاقی زنان وارسته است که نه تنها آنها را از لوث هجوم فرهنگ مبتذل پاک نگه می‌دارد، بلکه مردان را هم از آلودگی می‌رهاند» (جوادی آملی، ۱۳۸۱، ج ۱، ص ۲۲۹).

سیره حضرت زهرا[ؑ] در عدم سخت‌گیری به همسر می‌تواند الگویی مؤثر برای زنان معاصر باشد؛ زیرا بر اهمیت همدلی، همکاری و احترام به توانایی‌های همسر تأکید دارد. این رویکرد فضای آرام و بدون تنش در خانواده ایجاد می‌کند که به سلامت روانی اعضا و بهبود روابط خانوادگی کمک می‌کند. در شرایط اقتصادی کنونی، الگوپذیری از سیره ایشان می‌تواند به ساده‌زیستی و درک متقابل در خانواده‌ها منجر شود و توجه به ارزش‌های ایثار و فداکاری، تعادل روابط را تقویت و کیفیت زندگی را ارتقا بخشد.

بنابراین با توجه به استشهاد به منابع تفسیری و روایات، تأمین زندگی و امور اقتصادی خانواده به عهده مرد است و مرد در برابر تلاش‌های خود، برای تأمین نیازهای اقتصادی زنان، صواب بسیاری می‌برد. اما با توجه به مشکلات اقتصادی زندگی نوین در عصر حاضر، زن‌ها نیز به تأسی و الگوپذیری از سیره حضرت زهرا[ؑ] شایسته است که به شوهر خود سخت‌گیری ننمایند و با ساده‌زیستی و اجتناب از تجمل‌گرایی و به حفظ تعادل و آرامش خانواده کمک کنند. درواقع این اصل جهت عدم سخت‌گیری و همکاری در گذراندن امور اقتصادی خانواده است و به‌معنای نادیده گرفتن حقوق فردی زنان یا سلطه مرد بر زن نیست.

۳. نقش الگویی حضرت زهرا[ؑ] در سبک زندگی اجتماعی

نقش الگویی حضرت زهرا[ؑ] در سبک زندگی اجتماعی و نقش‌آفرینی ایشان در اجتماع و حضور عقیفانه و شجاعانه ایشان در عرصه‌های اجتماعی، ضرورت حضور فعالانه زنان در عرصه‌های اجتماعی را آشکار می‌سازد. در ادامه به نقش الگویی حضرت زهرا[ؑ] در سبک زندگی اجتماعی پرداخته می‌شود:

۳-۱. نقش‌آفرینی حضرت زهرا[ؑ] در حل مسائل دینی

زنان عصر حاضر با الگو قرار دادن حضرت زهرا[ؑ] در سبک زندگی نوین اجتماعی، می‌توانند پاسخگوی نیازهای اعتقادی مردم و دانش‌آموزان در اجتماع و مدارس باشند. زنان در تربیت دانش‌آموزان و پاسخ‌گویی به نیازهای اعتقادی و اخلاقی جامعه ظرفیت و توانمندی بالایی دارند. چنان‌که حضرت زهرا[ؑ] پاسخگوی نیازهای اعتقادی و اخلاقی جامعه بودند و حضرت در حل مسائل دینی نقش

اساسی را به عهده داشتند و زنانی که در مسائل دینی دچار اختلاف و شبهه شده بودند را راهنمایی و یاری می‌کردند.

چنان که امام حسن عسکری علیه السلام بیان می‌کنند: «دو زن که در یک موضوع دینی با یکدیگر اختلاف نظر داشتند، پیش حضرت زهرا علیها السلام آمدند. گفت‌وگو میان این دو به مشاجره و نزاع انجامید؛ یکی از آنها مؤمن بود و دیگری معارض و مخالف با اسلام. حضرت به زن مؤمن در بیان استدلال‌ها و دلایلش یاری رساند تا بتواند حقانیت خود را اثبات کند. وقتی او موفق به اثبات سخنان خود شد، بسیار خوشحال گردید. حضرت زهرا علیها السلام فرمودند: «خشنودی فرشتگان از پیروزی تو بر او بیشتر از خوشحالی توست، همان‌طور که اندوه شیطان و یارانش بیش از ناراحتی خود آن زن است» (تفسیر منسوب به امام حسن عسکری علیه السلام، ۱۴۰۹ق، ص ۳۴۷). این روایت به زنان معاصر، یادآوری می‌کند که درگیر شدن در مباحثه‌های صحیح و توانمندسازی زنان می‌تواند به تقویت سبک زندگی خانوادگی و اجتماعی آنها کمک کند و نقش مطلوب قرآنی برای آنها در جامعه ایجاد نماید.

حضرت زهرا علیها السلام به‌عنوان الگوی کامل انسانی، تأثیر عمیق و شگرفی بر زندگی خانوادگی و اجتماعی زنان معاصر دارند. با تأسی به سیره ایشان، فضایی سازنده برای حل اختلافات و تقویت همبستگی اجتماعی فراهم خواهد شد و به زنان الهام داده می‌شود تا به خودباوری و مشارکت فعال در امور اجتماعی و دینی بپردازند. ویژگی‌هایی مانند صداقت و فداکاری ایشان به ارتقای دانش و مهارت‌های دینی و رشد اخلاق و معنویت زنان کمک کرده و به جامعه‌ای سالم و متعهد و غنای فرهنگ دینی اجتماعی منجر می‌شود. به‌این‌ترتیب، حضرت زهرا علیها السلام نقش اساسی در ترویج ارزش‌های انسانی و الهی در جامعه ایفا می‌کنند.

۳-۲. ترویج معارف قرآن و اهل‌بیت علیهم السلام

از نقش‌های الگویی حضرت زهرا علیها السلام در سبک زندگی نوین اجتماعی این است که آن حضرت در اجتماع آن روز خود را عهده‌دار نشر معارف حق می‌دانستند. چنانچه ابن‌مسعود، از بزرگان اصحاب پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله نقل می‌کند: «مردی به نزد حضرت فاطمه علیها السلام آمد و عرض کرد: آیا رسول خدا صلی الله علیه و آله چیزی نزد شما گذاشته است که من هم از آن بهره‌مند شوم؟» آن حضرت به خدمتکار منزل فرمود که «برود آن دستمال ابریشمی را بیاورد». خدمه هرچه جست‌وجو کرد، آن را نیافت، اما

حضرت فرمودند: «حتما آن را پیدا کن؛ زیرا به اندازه حسن و حسین علیهم السلام برایم ارزش دارد»، پس از تلاشی دوباره، خدمتکار بالاخره آن دستمال را پیدا کرد. در آن صحیفه و نوشته‌ای بود که بر آن چنین نوشته شده بود: «قال محمد النبی صلی الله علیه و آله: لَیْسَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ مَنْ لَمْ یَأْمَنْ جَارَهُ بِوَاقَعَةٍ. مَنْ كَانَ یُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَ الْیَوْمِ الْآخِرِ فَلَا یُؤْذِی جَارَهُ. وَ مَنْ كَانَ یُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَ الْیَوْمِ الْآخِرِ فَلْیَقُلْ خَیْرًا أَوْ یَسْكُتْ. إِنَّ اللَّهَ یُحِبُّ الْخَیْرَ الْحَلِیْمَ الْمُتَعَفِّفَ وَ یُبْغِضُ الْفَاحِشَ الضَّنِیْنَ السَّئَالَ الْمُلْحِفَ. إِنَّ الْحَیَاءَ مِنَ الْإِیْمَانِ وَ الْإِیْمَانُ فِی الْجَنَّةِ وَ إِنَّ الْفُحْشَ مِنَ الْبُذَاءِ وَ الْبُذَاءُ فِی النَّارِ» (طبری، ۱۴۱۳ق، ص ۶۶)؛ پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمودند: کسی که همسایه‌اش از شر او در امان نباشد از مؤمنان نیست. هر کس به خداوند و روز قیامت ایمان دارد، همسایه‌اش را آزار ندهد. کسی که به خدا و روز قیامت ایمان دارد یا سخن نیکو بگوید یا سکوت کند. همانا خداوند انسان نیکوکار بردبار و پاکدامن را دوست دارد و انسان زشت‌کار بخیل و بسیار سؤال‌کننده و پررو را مبعوض دارد. همانا حیا از ایمان است و ایمان نیز در بهشت جای دارد و فحش [و ناسزاگویی] از بی‌حیایی است و [آدم] بی‌حیا در آتش است.

حضرت زهرا علیها السلام به‌عنوان الگویی برجسته در نشر معارف حق، نقشی حیاتی در شکل‌گیری سبک زندگی نوین اجتماعی زنان ایفا می‌کنند. حدیثی که از رسول اکرم صلی الله علیه و آله نقل شده، بر اهمیت رعایت حقوق همسایگان و رفتارهای اخلاقی تأکید دارد و نشان می‌دهد که این امر جزو اصول بنیادین ایمان به‌شمار می‌رود. این نگرش می‌تواند به زنان معاصر الهام بخشد تا بر مبنای آموزه‌های اخلاقی و دینی، در ایجاد جامعه‌ای سالم و همبسته مشارکت کنند. تحلیل این حدیث بر ضرورت ایفای نقش زنان در ترویج معارف اسلامی و اصلاح رفتارهای اجتماعی تأکید می‌کند. زنان می‌توانند با پیروی از سیره حضرت زهرا علیها السلام فرهنگ همدلی، مسئولیت‌پذیری و احترام به حقوق یکدیگر را در جامعه ترویج دهند. درنتیجه، عهده‌دار بودن معارف حق توسط حضرت زهرا علیها السلام به تقویت روابط و تعاملات اجتماعی مطابق با آموزه‌های قرآن و اهل‌بیت علیهم السلام و ارتقای شأن و منزلت زنان از منظر اخلاقی و فرهنگی کمک شایانی خواهد کرد.

۳-۳. کمک به فقرا و نیازمندان جامعه

یکی از نقش‌های الگویی حضرت زهرا علیها السلام کمک به فقرا و نیازمندان جامعه بود؛ به‌طوری‌که هر سائل و نیازمندی به خانه حضرت زهرا علیها السلام

وجود ندارد؛ ولی به دلیل خصوصیات اخلاقی و وظایف ویژه زنانه، اقتضا ضرورت این است که برای زنان از جنس خودشان نیز، الگویی وجود داشته باشد تا از جنبه الگوپذیری و مشخص شدن مصادیق الگوپذیری به سیره تربیتی و اخلاقی ایشان در سبک زندگی فردی، خانوادگی و اجتماعی اقتدا کنند.

با توجه به یافته‌های تحقیق درباره نقش الگویی حضرت فاطمه زهرا[ؑ] در سبک زندگی نوین زنان از دیدگاه آیت‌الله جوادی آملی، می‌توان بیان کرد که سیره حضرت زهرا[ؑ] به‌عنوان یک الگوی مطلوب قرآنی، قادر است به رشد معنوی و اخلاقی زنان کمک کرده و آنها را در ایفای نقش‌های کلیدی خود در خانواده و جامعه یاری رساند. این تحقیق نشان می‌دهد که آموزه‌های آن حضرت می‌تواند به‌عنوان رهنمودی برای حل مشکلات اجتماعی و فردی زنان در دنیای معاصر و دستیابی به سبک زندگی نوین آنان محسوب شود. یافته‌های تحقیق نشان داد که مؤلفه‌های سیره حضرت زهرا[ؑ] به‌کار بردن القاب زیبا برای خطاب همسر، خیرخواهی و دعا در حق دیگران، پرهیز از نامحرم، انس با قرآن، در سبک زندگی نوین فردی زنان و عدم سخت‌گیری به همسر، به کار بردن القاب زیبا برای خطاب همسر، خیرخواهی و دعا در حق دیگران در سبک زندگی نوین خانوادگی زنان و کمک به فقرا و نیازمندان جامعه، عهده‌دار نقش معارف حق، نقش‌آفرینی حضرت زهرا[ؑ] در حل مسائل دینی در سبک زندگی نوین اجتماعی زنان به‌عنوان مؤلفه‌های مهم در سیره آن حضرت مطرح شده است.

بر اساس دیدگاه آیت‌الله جوادی آملی، الگوپذیری از سیره حضرت زهرا[ؑ] در ابعاد فردی، خانوادگی و اجتماعی به زنان کمک می‌کند تا از لحاظ معنوی به کمال برسند و در نقش‌های مختلف خود به طور مؤثر عمل کنند. این تحقیق به وضوح نشان می‌دهد که جامعه به الگوهایی نیاز دارد که نه تنها راهکارهای اخلاقی و تربیتی را به‌خوبی نمایان کند، بلکه بتواند در راستای سبک زندگی نوین زنان، در تربیت فرزندان صالح و همچنین ایفای نقش مؤثر در خانواده و اجتماع، فرایندهای بهتری را دنبال کند. خلأ و شکاف‌های موجود در تربیت معنوی و اخلاقی زنان نیز مورد بررسی قرار گرفته و تأکید شده که با الگوبرداری از سیره حضرت زهرا[ؑ] می‌توان بر این مشکلات غلبه کرد.

تحقیق حاضر در مقایسه با سایر تحقیقات پیشین وجوه متمایزکننده‌ای دارد. این تحقیق به بررسی دقیق‌تری از جنبه‌های

مراجعه می‌کرد. پیامبر اکرم[ؐ] فرمود: «چیزی برای تو نمی‌یابم، برو به خانه کسی که هم خدا و رسولش را دوست دارد و هم خدا و رسولش او را دوست دارند، او خدا را بر خود مقدم می‌دارد، برو به خانه فاطمه[ؑ]» (مجلسی، ۱۴۰۳ق، ج ۴۳، ص ۵۶). سپس پیامبر به بلال فرمود: «او را به منزل فاطمه[ؑ] برسان.» بلال با آن مرد به منزل فاطمه[ؑ] رفت و موضوع را به عرض زهرا[ؑ] مرضیه رساند. حضرت گردن‌بندی را که دختر عمویش، فاطمه دختر حمزه سیدالشهدا، به او هدیه داده بود، از گردن خارج کرده و به آن مرد فقیر داد و فرمود: «خُذْهُ وَبِعْهُ فَعَسَى اللَّهُ أَنْ يُؤْضِكَ بِهِ مَا هُوَ خَيْرٌ مِنْهُ» (مجلسی، ۱۴۰۳ق، ج ۴۳، ص ۳۲۵)؛ این را بگیر و بفروش. امید است خداوند در مقابل آن چیزی به تو دهد که از آن بهتر است.

حضرت زهرا[ؑ] به‌عنوان الگویی کامل انسانی، در خدمت به فقرا و نیازمندان، تأثیر عمیقی بر جامعه اسلامی داشتند. پیامبر اکرم[ؐ] به نیازمندان توصیه می‌فرمودند که به خانه ایشان مراجعه کنند. واقعه بخشش گردن‌بند هدیه‌شده به یک مرد فقیر از سوی ایشان، نشانه‌ای از روح بخشندگی و ایمان عمیق به رحمت الهی است. شناخت سیره حضرت زهرا[ؑ] به‌عنوان الگویی نمونه و برتر برای زندگی اجتماعی زنان معاصر، به تحقق محبت و مسئولیت اجتماعی و به ترویج ارزش‌های انسانی در جامعه معاصر کمک کند.

نتیجه‌گیری

از آنچه گذشت، نقش الگویی حضرت فاطمه زهرا[ؑ] در سبک زندگی نوین زنان، بسیار حائز اهمیت و مؤثر است و زنان با الگو قرار دادن سیره رفتاری حضرت زهرا[ؑ] در زندگی فردی، خانوادگی و اجتماعی در عصر حاضر می‌توانند از لحاظ معنوی و اخلاق فردی به رشد کافی برسند و نیز در محیط خانواده به‌عنوان همسر و مادر به خوبی نقش‌آفرینی کنند و فرزندان صالح تربیت کرده و به اجتماع تحویل دهند.

حضرت زهرا[ؑ] دارای فضائل اخلاقی بی‌نظیر و بانوی دو عالم است، به‌گونه‌ای که هریک از ابعاد زندگی حضرت، الگویی کامل برای زنان عصر حاضر است. این الگوی کامل، نمونه‌ای از الگوی مطلوب قرآنی برای سبک زندگی نوین زنان عصر حاضر است.

در آموزه‌های قرآن کریم، پیامبر[ؐ] الگو و اسوه کامل برای مؤمنان معرفی شده است. در این میان فرقی بین الگوی زن و مرد

مشخصی از الگوپذیری و تأثیر آن در زندگی روزمره و سبک زندگی نوین زنان پرداخته و نتایج آن همسو با یافته‌های دیگر پژوهشگران در این حوزه است. همچنین، نظرات و تحلیل‌های آیت‌الله جوادی آملی به‌روشنی در تضاد با اظهارات سطحی درباره نقش زنان در جامعه قرار دارد و عمق و جامعیت بینش ایشان برای ویژگی‌های سیره حضرت زهرا[ؑ] در زندگی مدرن زنان، انسجام بیشتری ایجاد می‌کند.

به منظور بهبود وضعیت زندگی زنان و خانواده‌ها، پیشنهاد می‌شود که پژوهشگران به جنبه‌های تربیتی و اخلاقی سیره حضرت زهرا[ؑ] پرداخته و راهکارهایی مانند برگزاری کارگاه‌های آموزشی و ارائه مشاوره‌های معنوی و اخلاقی را مد نظر داشته باشند. همچنین، توجه به محدودیت‌های تحقیق ازجمله دسترسی به منابع معتبر و کمبود تحقیق‌های میدانی در این زمینه نیز حائز اهمیت است.

در نهایت، نتایج این تحقیق بیانگر این است که الگوپذیری از سیره حضرت زهرا[ؑ] به‌عنوان یک منبع غنی برای جست‌وجوی راه‌های ابتکاری و کارآمد در زندگی مدرن زنان به حساب می‌آید. با تأکید بر اصول و آموزه‌های آن حضرت، زنان می‌توانند به شکل بهتری با چالش‌های زندگی مواجه شوند و به سمت رشد شخصی و اجتماعی حرکت کنند. علاوه بر این، توجه به این اصول می‌تواند به تحقق اجتماعی سالم‌تر و متعادل‌تری نیز منجر شود. بنابراین، سیره حضرت زهرا[ؑ] نه تنها یک راهکار معنوی، بلکه یک الگوی عملی برای زندگی نوین و مدرن زنان به‌شمار می‌آید که در کلام آیت‌الله جوادی آملی نیز به‌روشنی مورد تأیید قرار گرفته است.

منابع.....

قرآن کریم.

امام حسن عسکری(ع) (۱۴۰۹ق). *التفسیر المنسوب إلى الإمام الحسن العسکری(ع)*. قم: مدرسه امام مهدی(ع).
بحرانی، سیدهاشم (۱۴۱۳ق). *مدینه معجز الأئمة الاثنی عشر*. قم: مؤسسه المعارف الاسلامیه.

جوادی آملی، عبدالله (۱۳۸۱). *سروش هدایت*. تحقیق عباس رحیمیان. قم: اسراء.
جوادی آملی، عبدالله (۱۳۸۲). *سروش هدایت*. تحقیق حسین اشرفی. قم: اسراء.
جوادی آملی، عبدالله (۱۳۸۸الف). *ادب فنای مقربان*. تحقیق محمد صفایی، چ پنجم. قم: اسراء.

جوادی آملی، عبدالله (۱۳۸۸ب). *جرعه‌ای از صهیایی*. تحقیق حسن واعظی محمدی. قم: اسراء.

جوادی آملی، عبدالله (۱۳۸۹). *آفاق اندیشه*. تحقیق علی اسلامی. قم: اسراء.
حر عاملی، محمد بن حسن (۱۴۰۹ق). *وسائل الشیعه*. تحقیق مؤسسه آل‌البیت(ع). قم: مؤسسه آل‌البیت(ع).

حسینی، فاطمه و خدیجه جلالی، اسوه بودن حضرت فاطمه زهرا(ع) / در: sid.ir.
دهخدا، علی اکبر (۱۳۹۰). *لغتنامه دهخدا*. تهران: دانشگاه تهران.
رستمی، محمدحسن و شادکام، هادی (۱۳۹۰). حضرت فاطمه زهرا(ع) الگوی بصیرت در ولایتمداری. *منهاج*، ۱۲، ۱۴۷-۱۷۳.

صدرالمتألهین (۱۳۶۶). *شرح أصول الکافی*. تصحیح محمد خواجه‌وی. تهران: مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی.

صنّعی، ماندانا (۱۳۹۸). *سبک زندگی اسلامی*. در: *همایش ملی روان‌شناسی، تعلیم و تربیت و سبک زندگی*.

طبری، محمد بن جریر (۱۴۱۳ق). *دلائل الإمامه*. قم: مؤسسه بعثت.
مجلسی، محمدباقر (۱۴۰۳ق). *بحار الأنوار*. تصحیح جمعی از محققان. چ دوم. بیروت: دار احیاء التراث العربی.

محمدی ری‌شهری، محمد (۱۳۸۹). *نهج الدعاء*. ترجمه حمیدرضا شیخی. قم: دار الحدیث.

مظاهری، حسین (بی‌تا). *خانواده در اسلام*. قم: شفق.

نفیسی، علی اکبر (۱۳۹۰). *فرهنگ نفیسی*. تهران: خیام.